

2268

274

DR. A. BEIN

IZRAEL

FÜGGETLENSÉGI
KIÁLTVÁNYA

JERUZSÁLEM 1949

IZRAEL FÜGGETLENSÉGI KIÁLTVÁNYA

IZRÁEL
HÜGGETLENSÉGI
KIÁLTVÁNYA

ALEX BEIN

JERUZSÁLEM 1949

szág jelenlegi lakosai — zsidók és arabok egyaránt — hátrányosabb helyzetbe kerüljenek.

A fenti szakasz további mondatai első olvasásra nem mutatnak semmi rendkívülit. Egyenlőség, lelkiismereti- és vallásszabadság az állam valamennyi polgára számára sok más ország alapokmányának sarkalatos pontja lett már rég, főleg az Amerikai Egyesült Államok és a forradalmi Franciaország teremtette példák nyomán. De Kiáltványunk szövege többet mond ennél. Nem igen fordult még elő, hogy valamely állam a *békét* tette volna meg alkotmánya vezéreszméjének és hogy e vonatkozásban a proféták által hirdetett ideálok: a jog és az igazság említették volna meg. Az sem mindennapi jelenség, hogy a jogegyenlőség elemeinek felsorolásában külön említés tétessék arról, hogy ezek magukban foglalják a politikai és társadalmi egyenlőséget is. Visszhangja ez a galutban annyiszor elszenvedett jogtalanságoknak, amikor gyakran adtak nekünk papiron egyenjoguságot, anélkül, hogy valóságos társadalmi egyenjoguságot élveztünk volna: emancipáltságunk dacára is másodrendű polgárai maradtunk az államnak. Az alapokmánynak ebben a szakaszában az a szándék nyer kifejezést, hogy teljes jogegyenlőség illeti meg az állam valamennyi polgárát, hitre, fajra és nemre való megkülönböztetés nélkül. A vallási, lelkiismereti, nevelési, nyelvi és kulturális szabadság, amelyet az alkotmány az ország összes lakóinak biztosít, természetes folyománya a meghirdetett teljes jogegyenlőségnek. A szent helyek sértetlenségének biztosítása pedig magától értetődő dolog számunkra, mégha ez a kérdés nem is képezne nemzetközi aggodalom tárgyát. Az a nép, amely annyiszor volt kénytelen eltűnni templomai meggyalázását s amely mindenkor azért küzdött, hogy vallását és hagyományait szabadon gyakorolhassa, elemi kötelességének érzi az összes vallások szent helyeinek tiszteletbentartásán való örökdedést. A szakasz befejező része, amely szerint Izrael hűséget fogad az Egyesült Nemzetek alapokmányában lefektetett elveknek, nem egyéb, mint a fenti

Kiadja
A Cionista Világszervezet Ifjusági és Chaluc Ügyosztálya
megbízásából
a Jewish Agency könyvkiadó vállalata
Jeruzsálem

Nyomta „Hasiloach” nyomda, Jeruzsálem

Héberből fordította:

Marton Ede

A fedőlap Elly Jáári munkája

2268
—
279

PRINTED IN ISRAEL

szabadságjogok foglalata, mert hiszen a népek békéje és szabadsága képezik az Egyesült Nemzetek legfőbb célkitűzését az UNO 1945. júliusi alapokmánya szerint.

Izrael és a Egyesült Nemzetek

Ezért tehát teljes joggal fordul a Kiáltvány negyedik része mindenekelőtt az Egyesült Nemzetekhez, hogy „*segítsék a zsidó népet állama megalapozásában és fogadják be Izráelt a népek családjába.*” (15 szakasz). Már a cionista mozgalom kezdeti próbálkozásai során nyilvánvaló volt, hogy a zsidó népnek politikai önállóságra való törekvésében nem egy hatalommal, vagy egy hatalmi csoporttal kell együtt haladnia, hanem keresnie kell a teljes összhangot a népek nagy családjával. Herzl régen megmondotta, hogy a zsidókérdést a nemzetek tanácsa útján kell megoldani. Igaz, hogy nem egyszer csalódtunk már a nemzetközi együttműködés hatályosságában: az első világháború után a Népszövetségben, majd ujabban az Egyesült Nemzetek Szervezetében is. A nemzetközi együttműködésre való érettség ugyanis nem változtatja meg szükségszerűen sem a népek jellemét, sem politikusaik természetét. Ugyanakkor, amikor a nemzetek hajlandók bizonyos kérdésekben együttműködni, legelsősorban a saját érdekeiket tartják szem előtt. És dacára a fegyveres konfliktusok lehetőség szerinti megakadályozására irányuló minden erőfeszítésnek, a népek egymáshoz való viszonya, ugyanugy mint az egyéneké, nem kis mértékben az erősebb jogának tiszteletbentartásán és a gyengék elnyomásán alapszik. A nemzetek közötti béke állandó hirdetése és a becsületes békeakarát tehát nem mentesíti a népeket — köztük minket sem — területük és jogaik megvédelmezésének állandó gondjától.

Hiba lenne azonban lekicsinyelni, minden gyengesége dacára, a szervezett emberiség legmagasabb fórumának jelentőséget. Minden más népnél inkább érdeke a zsidó népnek, hogy a kul-

turnépek szervezete fennmaradjon és ő is tagja legyen a szervezetnek, amelynek eszméi kell, hogy irányítsák állama politikáját. Nemcsak azért, mert a nemzetek tanácsának gondolata a zsidó proféták és látnokok lelkében fogant meg először, hanem főleg azért, mert a zsidókérdés minden népet egyformán érint, továbbá mert Erec Jiszráel nemzetközi gazdasági és stratégiai erővonalak gócpontjában fekszik. Ez a körülmény értelmetlenné, sőt valósággal lehetetlenné tenne minden olyan elgondolást, amely politikai kérdéseink megoldásában mellőzni akarná az Egyesült Nemzetek Szervezetével való teljes együttműködést.

Izráel és az arab nép

Szükségünk van a békés együttműködésre legelsősorban az itt az országban és a szomszédos államokban élő arabokkal. A Kiáltvány 16. és 17. szakasza hangot ad ennek a kívánságnak. Az arabokkal való viszonyunknak, vagy helyesebben az arabok velünk szembeni magatartásának kérdése nem új probléma; azóta foglalkoztatja a cionista mozgalmat, amióta az első zsidó telepet felépítettük az országban. Nem felel meg a valóságnak az a beállítás, mintha az arab lakosság kezdetben szívesen látta volna a zsidó települőket és hogy a viszony a Balfour-deklaráció után, építőmunkánk és politikai tevékenységünk megerősödése következtében romlott volna meg. Az arabok kezdettől fogva rossz szemmel nézték a zsidó bevándorlást és telepítőmunkát; ellenkezésük módja és erősségének foka abban a mértékben változott, ahogy nőtt és fejlődött az alija és a telepítés. Ezt az ellenkezést, amely természetes reakciója a megtelepedett lakosnak a jövevényrel, annak számára idegen szokásaival és életmódjával szemben, saját céljaikra használták ki érdekelt arab körök és más, külső politikai tényezők. Enélkül az aknamunka nélkül minden bizonnyal sikerült volna lassankint eloszlatni az idegenségből eredő gyűlöletet és megteremteni az arabokkal a jószomszédi viszonyt, mint ahogy békés és jó szomszédi vi-

szony áll fenn sok zsidó telep és a körülötte levő arab falvak lakóssága között. Az itt vázolt viszony szolgál háttéréül azoknak a véres zavargásoknak, amelyek az országban időnkint fel lángoltak: az 1920-as jeruzsálemi és tel-cháji, az 1921-es jaffai zavargásoktól kezdve, az 1929-es eseményeken át egészen az 1936-39 évi fegyveres támadásokig.

Ezek a támadások azonban nem rendítették meg a jisuvot, amely, miközben hősiezen védelmezte saját életét, megvédte az egész zsidó nép jogát nemzeti otthonához. S a Cionista Szervezet, valamint a jisuv e zavargások dacára sem szünt meg egy pillanatra sem az arabokkal való béke és baráti viszony megteremtésén fáradozni. A Cionista Kongresszusokon, a Cionista Intézőbizottság és a jisuv megválasztott képviseleti szervének ülésein hozott határozatok mind ezt a komoly békeakaratot és baráti szándékot hangsúlyozták. És megtörtént, hogy miközben e határozatok hozattak, az ereczisráeli zsidó közösségnek fegyveresen kellett visszaverni a támadásokat és megvédeni elemi jogait otthonához. A harcot mi sohasem kerestük és az, hogy kénytelenek voltunk visszaütni, egy percre sem homályosította el azt a becsületes szándékunkat, hogy rögtön a támadások visszavetése után keressük a kölcsönös kiengesztelődés és barátság utjait. Függetlenségi Kiáltványunknak az a szakasza, amely az arab lakóssághoz intézett felhívást tartalmazza, egyenes folytatása tehát eddigi politikánknak. Miközben szilárd eltökéltséggel kitartunk ama jogunk mellett, hogy szabad nemzetként megalapítsuk független országunkat, történelmünk sorsdöntő órájában baráti jobbot nyújtunk az arab nép felé. Nem gyengeségből tesszük ezt, hanem abban a becsületes meggyőződésben, hogy a békés együttműködés és jószomszédság mindkét nép javát szolgálja. Nem elégséges azonban a jószándék pusztá hangoztatása; államunk alkotmányában és közigazgatási rendszerében ki kell fejeződnie annak, hogy a zsidó nép tényleg békében és barátságban akar élni arab szomszédaival. Okunk van remélni, hogy ez a magatartásunk megerősíti az arabok körében

a felismerést, amely az ellenünk indított sikertelen háboru következményeként előbb-utóbb érvényesülni fog, hogy nekik is csak előnyük származhat abból ha velünk békében és jóviszonyban élnek.

Izráel és a zsidó nép

Függetlenségi alapokmányunk utolsó felhívása (18. szakasz) a diaszpórában élő egész zsidó néphez szól, hogy „*tömörüljön körénk és nyújtson segédkezet a bevándorlás és országfejlesztés feladatainak végrehajtásában; tartson ki mellettünk a végsőkig abban a küzdelmünkben, amelynek végcélja nemzedékek álmának megvalósítása — Izráel megváltása.*” Ennél a pontnál elértünk a zsidó nép és Izráel Állama közötti viszony problémájához, amelyről kissé részletesebben kell beszélnünk.

Izráel Államának megalapítása és a vele kapcsolatos feladatok példa nélkül valók a történelemben. Eltekintve attól, hogy fiatal államunkra ugyanazok a kötelességek hármlanak, mint minden más államra, s amellet, hogy meg kell alapoznia tisztakezű és ésszerű közigazgatását, amelytől elvárjuk, hogy nem fog elődjének korrump nyomdokaiba lépni, az ezekért való felelősség akkor nehezedik kormányunkra, amikor nemzeti létünkért kell élet-halál harcot vivnunk. Miközben pedig vállalnia kell az országfejlesztés feladatát, hogy az összes lakosok üdvét szolgáló szabadságeszmék és a szociális haladás elvei érvényesüljenek — az előbbieken tulemenő, különleges kötelezettségek várnak államunkra. Államok rendszerint ugy keletkeznek, hogy valamely országban a meglevő társadalom megszerveződik és megalapítja szükségleteinek megfelelő államát. Ezzel szemben Izráel Állama a zsidók összessége, vagyis a világ minden táján szétszórtan élő zsidó nép számára épül, amely uj társadalmat akar teremteni államában. És ez még nem minden. Az ország lakóinak egy része — az arabok — ellenzik az állam létesítését, viszont nem az egész zsidó nép akar, legalább is ezidőszerint még, Cionba visszatérni, sőt azok a százezrek és milliók amelyek már most

akarnának, sem tudják ezt a szándékukat egyszerre, hanem csak fokozatosan megvalósítani. Az alija ezek szerint még évtizedekig tartó folyamat lesz, ami annyit jelent, hogy az itt keletkező társadalom egyrészt még sokáig nem lesz homogén, másrészt a gálutban még zsidók milliói maradnak, akik vagy nem akarnak, vagy nem tudnak Izraelbe kivándorolni. Ebből a helyzetből adódik a diaszpóra és Izrael Állama közötti viszony rendezésének fontos problémája.

Két sarkalatos pontja van a kérdésnek. Egyrészt Izrael Állama — mint fentebb kifejtettük — nem csupán a már az országban megtelepedett zsidók, hanem még sokkal nagyobb mértékben az egész zsidó nép számára épül. Ezért tehát logikus, sőt szükségszerű, hogy a nép összesége vállalja e példátlanul nagyszabású célkitűzés megvalósítását. Másrészt Izrael létezése nemcsak az országban élő és a még idevándorló zsidók életére lesz kihatással, hanem valamilyen formában az összes zsidókéra. Meg kell tehát találni azt a szervezeti formát, amely lehetővé teszi feladataink sikeres végrehajtását.

Amikor a független zsidó államot kikiáltották, sokan úgy vélekedtek, hogy ezzel véget ért a cionista mozgalom szerepe. Azonban az előttünk álló feladatok tisztázásából önként következik, hogy a dolog másként áll. A cionista mozgalom, a „zsidó állam utközben”, amelynek nevelői tevékenysége és gyakorlati szervező munkája tette lehetővé az állami apparátus csodaszámba menő gyors üzembehelyezését, szükségszerűen tovább fog működni, legalább is mindaddig amíg az állam „utközben” lesz, vagyis amíg a diáspóra zsidósága Erec Jisrael felé fog áramlani. Izrael, amelynek minden más országhoz hasonlóan az a feladata, hogy a határai közt élő lakosok jólétéről gondoskodjék és azt minden politikai eszközzel, sőt, ha kell fegyveresen is megvédje, nem vállalhatja magára a bevándorlás és telepítés megszervezésével járó köteleességeket is. Képtelen is lenne adófizetői zsebéből finanszírozni ezt a hatalmas vállalkozást, nem beszélve arról, hogy önálló államnak nem is illő pénz-

beli adomány formájában idegen államok polgáraitól támogatást elfogadni. Még ha meg is volna a hajlandóság Izrael Államában, hogy a szokástól eltérően pénzbeli támogatást fogadjon el a diaszpóra zsidóitól, nem alaptalan az az aggodalom, hogy ez súlyos problémát okozna az illető országok zsidóinak. Tápu szolgálna annak a vádaskodásnak, hogy a zsidók idegen államot támogatnak, amelynek politikai érdekei esetleg ellentétesek annak az országnak érdekeivel, amelynek állampolgári jogait élvezik. Már a politikai cionizmus kezdete óta fennállt az aggodalom zsidó részről, hogy jelenlegi lakóhelyeiken kétségbe vonják hazafiaságukat, ha hűséget fogadnak Cionnak. Ezek az aggodalmak Izrael Államának kikiáltásával csak súlyosbodtak. Igaz, hogy ilyen gyanúsítások nemzsidó részről igen ritkán hangzottak el és inkább a talajtalan és lelki egyensúlyt nélkülöző galuti zsidók aggodalmaskodó fantáziája szüleményének tekinthetők. Azonban ha valóban össze akarjuk fogni a diaszpóra zsidóságot, hogy minél előbb kivezessük őket a galutból, el kell háritanunk az utból minden akadályozó momentumot, amely alkalmas arra, hogy meglassítsa, vagy megzavarja célkitűzéseink megvalósításának ütemét. Szüksége mutatkozott tehát annak, hogy kivonjuk az állam hatásköréből azokat a feladatokat, amelyeknek végrehajtása során rá volna utalva a diaszpóra zsidóinak támogatására. Ezek a kötelezettségek a jövőben is a cionista mozgalomra fognak hárulni, amely nemzetközi szervezeti felépítésénél fogva továbbra is el fogja végezni a pénzügyűjtést a galut zsidói körében.

Hatalmas feladatok várnak tehát a Cionista Szervezetre. Mindaz, ami az alija megszervezésével, a kivándorlók megvalogatásának, kiképzésének és ideszállításának, továbbá városban, vagy falun való letelepítésének munkájával kapcsolatos, a Cionista Szervezet hatáskörébe tartozik. Ezenfelül pedig a galutnak zsidó kötelességtudásra való nevelése, illetőleg a cionista felvilágosító munka, a héber nyelv és kultúra terjesztése, a szellemi és gazdasági kapcsolat megteremtése és ápolása Izrael és a diasz-

póra között, ugyszintén a Nemzeti Alapok, a Keren Kajemet és a Keren Hajeszod munkájának irányítása és felügyelete — amelyek természetesen továbbra is eredeti céljaik szolgálatában fognak állni — mindezek olyan feladatok, amelyeket a Cionista Szervezetnek kell ellátnia.

Egyszóval a Cionista Szervezet feladata megszervezni a Gálut egybegyűjtését, Izráel államának pedig hivatása, hogy nemzeti és egyéni otthont építsen mindazoknak, akik az országban laknak s akik ide vissza fognak térni.

Izráel és a Gálut

E két tényezőnek: egyrészt Izráel Államának, másrészt a cionista mozgalomnak, mint a hazatérő zsidó nép szervezetének szoros együttműködése építi fel az országot a zsidó nép Nemzeti Otthona gyanánt, az ötven év előtti „bázeli program” szavai szerint. Izráel állandóan növekvő mértékben fog befogadni zsidókat a szétszórás országából: ezzel egyenes arányban növekszik az állam ereje, fejlődik gazdasága és kulturája.

És amilyen mértékben erősödik a nemzeti centrum, amilyen mértékben nő a bevándorlás és vele együtt áruk és javak behozatala az országba, abban a mértékben változik meg alapvető módon a zsidó nép helyzete a szétszórásban. A zsidók nem fogják többé nélkülözni a népiség elemi kritériumait, nem lesznek többé cél nélküli és örök vándorlásra kárhoztatott embercsoport, esetleg megtűrt idegenek más népek portáján, vagy a legjobb esetben vendégek, akiknek a vendéglátó nép nagykegyesen megadja a polgárjogot, de akiktől elvárja, hogy nem fognak e joggal teljes mértékben élni s hogy mindenben alkalmazkodnak a többségi néphez.

Maga a tudat, hogy Izráel Állama létezik, önbizalmat ad a zsidóknak a gálut összes országában, új szint kölcsönöz életüknek és normalizálja beállitottságukat a világhoz. Erec Jisráel már kitermelte az új zsidó típust, az önnállóan gondolkodó és

BEVEZETÉS

ZSIDO nemzedékek hosszú sorának álma teljesedett be 1948. május 14.-én Izráel függetlenségének kikiáltásával. Új korszak kezdődött népünk és országunk életében.

E történelmi fordulópont nyomán felvetődik a kérdés: miképen jutottunk el eddig az állomásig és mi a jelentősége számunkra ennek a korszakot alkotó eseménynek? Ez a tanulmány kísérlet arra, hogy Izráel függetlenségi okmánya értelmének elemzésével és magyarázásával feleletet adjon erre a kérdésre.

Természetesen nem lehet célja e füzetnek, hogy fiatal államunk politikai, gazdasági és társadalmi problémáit s az állam megalapításával kapcsolatos valamennyi kérdést taglalja. A szerző úgy érzi, hogy amennyiben a történések menetének nagy vonalakban való felvázolásával és a megoldásra váró problémák megjelölésével fel tudja kelteni az olvasóban a jelen küzdelemmel és államalapítással kapcsolatos önálló gondolkodást, e tanulmány elérte célját. Hisz valójában az önálló gondolkodásból eredő állásfoglalás, a való helyzet alapos vizsgálata, valamint az egyén felelősségérzete a közösség sorsáért — ezek a tartó-oszlopai minden államnak és általában a demokratikus társadalomnak.

Ezek a sorok a széleskörű olvasóközönségnek íródtak, vagyis azok számára is, akik még nem tettek szert cionista ismeretekre. Ez a magyarázata annak, hogy sok olyan fogalom tisztázására is sor kerül, amely jól ismert azok előtt, akik már jártasak a cionista mozgalom történetében és ideológiájában.

A független Zsidó Állam ünnepélyes kikiáltása

Másképpen képzeltük el államunk függetlenségének kikiáltási ünnepélyét. Amikor évekkel ezelőtt ilyesféle aktusra gondolni merésztünk, de még 1947. november 29.-én is, amikor az Egyesült Nemzetek közgyűlésének történelmi határozata jogi alapot adott politikai önállóságra való igényünknek, lelki szemeinkkel olyan ünnepséget láttunk, amely békés atmoszférában, ujjongó tömegek részvételével, az összes kulturnemzetek képviselőinek jelenlétében játszódik le. A valóságban azonban másképpen történt minden. A függetlenségi proklamáció időpontjában súlyos harcok folytak már a csatatereken és a nemzetközi politika síkján — a zsidó nép élet-halál harca nemzeti szuverenitása kivívásáért. Nem csoda tehát, ha szerény keretek között, minden külső pompa és ünneplő tömegek nélkül zajlott le a zsidó állam függetlenségének kikiáltása. Az ország népe csak rádió útján vehetett részt az egyszerű, de nagyhatású ünnepségen; Jeruzsálemben pedig, ahol a villamos áramszolgáltatás erős korlátozása folytán rádiót is alig lehetett már hallgatni, csak keveseknek adatott meg hogy fültanui legyenek e történelmi eseménynek.

1948. május 14.-én, 5708 Ijjar havának 8.-án, pénteken délután 4 órakor, a palesztinai brit mandátum megszűnése előtt nyolc órával, vette kezdetét az ünnepség a telavivi muzeum épületében, amely egyike a város legrégebbi házainak és egykor Dizengoffnak, Tel Aviv első polgármesterének otthona volt. Két nagyméretű kék-fehér zászló és egy hatalmas Herzl-portré volt a terem egyetlen díszje. Mintegy kétszáz meghívott vendég volt jelen. Ünnepélyes várakozás ült ki az arcokra, amikor az emelvényen, a hosszú asztalnál, kevéssel négy óra előtt David Ben-Gurion miniszterelnök, az összes miniszterek és az Államtanács azon tagjai, akiknek a fennálló körülmények között sikerült eljutniok Tel Avivba, helyetfoglaltak. A kabinet feje kalapácsütéssel nyitja meg az ülést, majd elhangzik a Hatikva, amelyet a jelenlevők állva énekelnek el. Mikor mindenki újból helyet

David Ben-Gurion miniszterelnök felolvassa a Kiáltványt 1948 május 14-én

בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחיים. לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזורים, ולא חדל מתפלה ומתקווה לשוב לארצו ולהחדש בתוכה את חירותו המדינית.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהארוז במולדתם העתיקה, ובדורות האחרונים שבו לארצם באמונים, וחלוצים מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ביבת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נשאו לעמאור ממלכתית.

בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס הקונגרס הציוני לקול קריאתו של הגה רזון המדינה היהודית תיאודור הרצל והכריז על זכות העם היהודי לתקומה לאומית בארצו.

זכות זו הוכרה בהצהרת בלפור מיום ב' בנובמבר 1917 ואשרה במנדט מטעם חבר הלאומים, אשר נתן במיוחד תוקף בין-לאומי לקשר ההיסטורי שבין העם היהודי לבין ארץ ישראל ולזכות העם היהודי לחקים מחדש את ביתו הלאומי השואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הוכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה הוכיחה מחדש בעליל את החכמה בפתרון בעית העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות על ידי הידוש המדינה היהודית בארץ ישראל אשר תפתח לרוחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות-זכויות בתוך משפחת העמים.

שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ ישראל, על אף כל קושי, מעוה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חירות ועמל-ישרים במולדת עמם.

במלחמת העולם השנייה טרם הישוב העברי בארץ את מלוא חלקו למאבק האומות השוחרות חירות ושלום נגד כוחות הרשע הנאצי, ובדם חייליו ובמאמצו המלחמתי קמה לו את הזכות להמנות עם העמים מייסדי ברית האומות המאוחדות.

ב-29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, העצרת תבעה מארץ תושבי ארץ ישראל לאחוז בעצמם בכל הצעדים הנדרשים מצדם החב לביצוע החלטה. הכרה זו של האומות המאוחדות בזכות העם היהודי לחקים את מדינתו אינה ניתנת להפקעה.

זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות בכל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית.

לפיכך נתכנסנו אנו חברי מועצת העם, נציגי הישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ ישראל ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטות עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל.

אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט, הליכה, אור ליום שבדנד
אייר תש"ח 15 במאי 1948. ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים
של המדינה בהתאם לחוקה שתקבע על ידי האספה המכוננת הנבחרת
לא יאחזר מז' באוקטובר 1948 - תפעל מועצת העם כמועצת מדינת
זמנית, ומוסד הביצוע שלה, מנהלת העם, יהווה את הממשלה הזמנית
של המדינה היהודית, אשר תיקרא בשם ישראל.

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות
תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה, תהא משותפה על
יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל, תקיים
שויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע, מין,
תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות, תשמור על המקומות
הקדושים של כל הדתות, ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מצילת
האומות המאוזרות.

מדינת ישראל תהא מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והגופים
של האומות המאוזרות בהגשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר
1947 ותפעל להקמת האחדות הכלכלית של ארץ ישראל בשלמותה.

אנו קוראים לאומות המאוזרות לתת יד לעם היהודי בבנין
מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים.

אנו קוראים - גם בתוך התקפות הדמים הנערכות עלינו ודרך
חדשים - לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמור על השלום
וליתול חלקם בבנין המדינה על יסוד אורחות מלאה ושווה ועל יסוד
נציגות מתאמה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות
ועמיהן, וקוראים להם לשתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם הערבי
העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום חלקה במאמץ משותף
לקידמת המרחח התיכון כולו.

אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב
הישוב בעליה ובבנין ולעמוד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת
שאיפת החרות לבנות ישראל.

מתוך בטחון בעור ישראל הננו חותמים בחתימת ידינו
לעדות על הכרזה זו, במושב מועצת המדינה הזמנית
על אדמת המולדת, בעיר תל-אביב, היום הזה, ערב שבת
ה' אייר תש"ח, 14 במאי 1948.

Handwritten signatures and notes in Hebrew, including names like "מ. סג"ל" and "הרב ב. גר", and dates like "10.10.48".

עתה נדרך רשמית

עמ' 1

תל-אביב, ה' באייר תשי"ח 14.5.1948

מס' 1

הברזה על הקמת מדינת ישראל

בארץ-ישראל קם העם היהודי. בה עוצבה דמותו הרוחנית. הדתית והמדינית. בה חי חיי קוסמיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.

לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פוזריו, ולא חדל מתפלה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את הירותו המדינית.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל הרג לשוב ולהאחו כמולדתם העתיקה: ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים. וחלוצים. מעפילים ומגינים הפריחו נשמות. החיו שפתם העברית. בנו כפרים וערים. והקימו ישוב גדל והולך השלים על משקו ותרבותו. שוחר שלום ומנן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית.

בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס הקונגרס הציוני לקול קריאתו של הונה חזון המדינה היהודית תיאודור הרצל והכריז על זכות העם היהודי לתקומה לאומית בארצו.

זכות זו הוכרה בהצהרת בלפור מיום כ' בנובמבר 1917 ואושרה כמנדט מטעם חבר הלאומים. אשר נתן במיוחד תוקף בין-לאומי לקשר ההיסטורי שבין העם היהודי לבין ארץ-ישראל ולזכות העם היהודי להקים מחדש את ביתו הלאומי.

השואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון. בה הוכרעו למבחן מיליונים יהודים באירופה. הוכיחה מהדש בעליל את ההכרח בפתרון בעית העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות על ידי חידוש המדינה היהודית בארץ-ישראל. אשר תפתח לרווחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות-זכויות בתוך משפחת העמים.

שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ-ישראל, על אף כל קושי. מניעה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חירות ועמל-ישרים במולדת עמם.

במלחמת העולם השנייה תרם הישוב העברי בארץ את מלוא-חלקו למאבק האומות השוחרות חירות ושלוש נגד כוחות הרשע הנאצי, וכדם חייליו וכמאמצו המלחמתי קנה לו את הזכות להמנות עם העמים מייסדי ברית האומות המאוחדות.

ב-29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל, העצרת תבעה מאת תושבי ארץ-ישראל לאחו בעצמם בכל הצעדים הנדרשים מצדם הם לביצוע ההחלטה. הכרה זו של האומות המאוחדות בזכות העם היהודי להקים את מדינתו אינה ניתנת להפקעה.

זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית.

לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם, נציגי הישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ-ישראל, ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל, היא מדינת ישראל.

foglal, Ben Gurion marad egyedül állva az emelvényen; kezében a pergamenre irt Függetlenségi Kiáltvány, amelyet minden bevezetés nélkül, biztos hangon felolvas. A jelenlevők egyperces felállással jelzik a Kiáltvány elfogadását. Majd szólásra emelkedik Ráv Fischman vallásügyi miniszter, aki megindultságtól remegő hangon mondja el az ősi benedikciót: „Áldott légy Te Örökkévaló Istenünk, Világ Királya, hogy életben tartottál bennünket és megéretted velünk ezt a napot.”

Rögtön utána a miniszterelnök kinyilatkoztatja az Államtanács első alkotmányozó tevékenységét: felolvassa az ideiglenes kormány rendeletét, amely hatályon kívül helyezi az 1939-es Fehér Könyvet és az ezen a hirhadt okmányon alapuló összes törvényeket. Ennek megtörténtével a kormány titkára ábécé sorrendben egyenkint szólítja az emelvényre az ideiglenes Államtanács tagjait, akik arany tollal aláírják a Függetlenségi Kiáltványt. (A távollevő tagok aláírása későbbi időpontban történt.) Az ünnepséget, amely összesen félóráig tartott, a Filharmonikus Zenekar előadásában a Hatikva akkordjai zárják be.

A Függetlenségi Proklamáció, Izráel önálló állammá történt kikiáltásának alapokmánya, amelyet a zsidó nép képviselői aláírásukkal szentesítettek, jelenti forma szerint a zsidó állam megalapítását. A „Hivatalos Lap” első száma közli a Függetlenségi Kiáltványt, amely ezáltal az állam törvényhozásának alapkövévé válik. Az a tény pedig, hogy államunkat számos nagy ország, közöttük elsősorban az Egyesült Államok és a Szovjetunió azonnal elismerte, megadta neki kifelé azt a tekintélyt, amely előfeltétele a nemzetközi gazdasági, diplomáciai és közlekedési kapcsolatok létesítésének. Azonban az állam megalapításának és létének ténye nem függvénye az ilyen elismerésnek, sem elméleti, sem gyakorlati szempontból: a zsidó állam a nép akaratából és elhatározása folytán született meg; végrehajtó szervei és intézményei a nép sajátos szükségleteinek megfelelően alakítottak ki. Ezt hiven tükrözi vissza Izráel függetlenségi alapokmánya.

Az Alapokmány szövege

Az itt következő szöveget olvasta fel Ben-Gurion miniszterelnök 1948. május 14-én a függetlenség kikiáltásának ünnepegn és ugyanezt a szöveget közölte első oldalán Izrael Állama „Hivatalos Lap”-jának első száma :

„Kiáltvány Izrael Állama megalapításának tárgyában”

- (1) A zsidó nép Erec Jiszraelben kelt életre, ezen a földön formálódott ki szellemi, vallási és politikai egyénisége, itt élt önálló nemzeti életet és innen adta a világnak a Bibliát.
- (2) Országából erőszakkal történt elűzetése után is hű maradt a nép hazájához a szétszórásban és soha sem szünt meg ajkán az ima, szívében a remény, hogy vissza for térni ide és visszaszerzi nemzeti függetlenségét.
- (3) Ez a történelmi és erkölcsi kapcsolat volt az, amely zsidókat minden korban arra készítetett, hogy ősi hazájukba visszatérjenek. Az utóbbi évtizedekben az országba való visszatérés vágya tömegeket mozgatott meg: életük veszélyeztetése árán akadályt nem ismerő uttorók és harcosok érkeztek ide, akik termékenyék tették a sivatagot, feltámasztották halottaiból a héber nyelvet, városokat és falvakat építettek és nagy, fejlődő, önálló kulturával és gazdasággal rendelkező közösséget teremtettek. Békében akartak élni, de meg tudták védeni magukat és az emberi haladás áldásaival ajándékozták meg az ország összes lakóit.
- (4) Az 5657 (1897) évben Herzl Tivadarnak, a zsidó állam eszméje megteremtőjének hívására ült össze az első Cionista Kongresszus, amely kimondta, hogy a zsidó népnek joga van saját országában nemzeti ujjaszületéshez.
- (5) Ez a jog, amelyet az 1917, november 2-i u. n. Balfour-Deklaráció elismert, szerves része lett a Nemzetek Szövetsége által jóváhagyott Palesztina-mandátumnak, nemzetközi jogerőre emelve ezáltal a zsidó népnek ősi orszá-

- gával való kapcsolatát, valamint jogát nemzeti otthonának ujjíteremtéséhez.
- (6) A zsidó népet az utóbbi időben ért katasztrófa, amelynek során testvéreink millióit irtották ki Európában, újból és szükségképen arra a felismerésre vezetett, hogy a hazátlan, politikai önállóságot nélkülöző zsidó nép kérdésének egyetlen megoldása van csupán: a zsidó állam életrekeltése Izrael országában. Ez az állam szélesre fogja tárni kapuit minden zsidó előtt és a zsidó népet a nemzetek családjának egyenrangú tagjává emeli.
 - (7) Azok a zsidók, akik az európai nácizmus tömeggyilkos örületét túléltek, továbbá más országok zsidói is, akadályt nem ismerve, minden veszéllyel dacolva, szakadatlanul áramlottak Erec Jiszráelbe, hogy szabad emberhez méltó dolgos életet élhessenek saját hazájuk földjén.
 - (8) Erec Jiszráel zsidói a második világháboruban teljes odaadással vettek részt a szabadság- és békeszerető nemzetek oldalán a nácizmus elleni küzdelemben. Véraldozatuk és háborus erőfeszítésük megadja nekik a jogot, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetét megalapító népek sorában helyet foglaljanak.
 - (9) 1947. november 29-én az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése határozatot hozott, amely szerint fel kell állítani a zsidó államot Erec Jiszráelben; felszólította az Egyesült Nemzetek Szervezete az ország valamennyi lakosát, hogy sajátmaguk tegyék meg az e határozat megvalósításához szükséges lépéseket. A zsidó népet állama megalapításához való és az Egyesült Nemzetek által elismert jogától megfosztani nem lehet.
 - (10) Természetes joga a zsidó népnek, hogy más népekhez hasonlóan, független legyen saját szuverén országában.
 - (11) Ezért tehát mi, a Nemzeti Tanács tagjai, akik az ereciszráeli zsidó közösséget és a cionista mozgalmat képviseljük, egybegyűltünk ma, a palesztinai brit mandátum megszü-

nésének napján és természetes, valamint történelmi jogaink alapján, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete határozatának jogerejére támaszkodva ezennel kikiáltjuk Erec Jiszráelben a Zsidó Államot.

- (12) Kimondjuk, hogy a brit mandátum megszűnésének időpontjától, vagyis a mai, szombatra virradó éjféltől, 5708 évi Ijjár 6, azaz 1948 május 15-től kezdődőleg, mindaddig — de legkésőbb 1948 október 1-ig — amíg az alkotmányozó Nemzeti Tanács által hozandó törvényekkel összhangban megalakulnak a megválasztott és elismert kormányzati szervek, a Nemzeti Tanács mint Ideiglenes Államtanács működik, amelynek jelenlegi végrehajtó szerve fogja képezni a zsidó állam ideiglenes kormányát. Az állam hivatalos neve IZRÁEL.
- (13) Izráel Állama megnyitja kapuit a világ minden táján élő zsidók előtt; fejleszti az országot valamennyi lakosának üdvére; a zsidó próféták által hirdetett eszmék: a jog, az igazság és a béke fogják alkotni államisége talpkövét; teljes társadalmi és politikai egyenlőséget ad, hitre, fajra és nemre való tekintet nélkül, valamennyi polgárának; biztosítja a lelkiismereti, nyelvi, nevelési és kulturális szabadságot; öröködi az összes vallások szent helyeinek sértetlenségén és hűséget fogad az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmányában lefektetett elveknek.
- (14) Az Egyesült Nemzetek közgyűlése által 1947. november 29-én hozott határozat megvalósításában Izráel Állama kész együttműködni az Egyesült Nemzetek szerveivel és intézményeivel és meg fogja tenni a szükséges lépéseket az egész ország gazdasági egységének megteremtésére.
- (15) Felhívjuk az Egyesült Nemzeteket, segítsék a zsidó népet állama megalapozásában és fogadják be Izráelt a népek családjába.
- (16) Az ellenünk indított támadó háboru dacára is felhívjuk Izráel arab lakóseit, térjenek vissza a béke útjára és vegye-

nek részt országunk fejlesztésében, amelynek maradéktalan polgárjogait fogják élvezni és arányos képviselőjük lesz a kormányzat összes — ideiglenes, vagy végleges — szerveiben.

(17) Békés és baráti jobbot nyújtunk a velünk szomszédos országok és azok arabok lakósa felé és felhívjuk őket, hogy működjenek együtt a független zsidó néppel. Izrael Állama részt kíván venni a Közepkelet békés fejlesztésének és újjáteremtésének munkájában.

(18) Felhívjuk a zsidó népet a szétszórtság összes országaiban, hogy tömörüljön körénk és nyújtson segédkezet a bevándorlás és országfejlesztés feladatainak végrehajtásában; tartson ki mellettünk a vegrőkig abban a küzdelmünkben, amelynek végcélja nemzedékek álmának megvalósítása — Izrael megváltása.

Izrael Szirtjébe vetett bizalommal írjuk alá sajátkezűleg ezt a Kiáltványt, az Ideiglenes Államtanács ülésén, ma, pénteken, 5708 Ijjar hó 5-én, 1948 május 14-én, — David Ben-Gurion, Daniel Auster, Mordecháj Bentov, Jicchák Ben-Cvi, Elijáhu Berlin, Dr. Fritz Bernstein, Rabbi Wolf Gold, Meir Grabovsky, Jicchák Grünbaum. Dr. Abraham Granovsky, Elijáhu Dobkin, Meir Wilner-Kovner, Zerach Wahrhaftig, Herzl Vardi, Ráchel Kagan, Rabbi Kalman Kahana, Szadja Kovahsi, Rabbi Jicchák Meir Levin, Meir Dávid Levenstein, Cvi Lurie, Golda Myerson, Nachum Nir, Cvi Segal, Rabbi Juda Léb Hakohen Fischman, David Cvi Pincas, Aron Zisling, Mose Kolodny, Eliezer Kaplan, Abraham Katzenelson, Felix Rosenblüth, Berl Rafter, Mordechaj Schattner, Bencion Sternberg, Behor Shitrit, Moshe Schapira, Mose Shertok.

A kiáltvány analízise

Az Izrael megalapításáról szóló proklamáció államunk alapokmánya és az ország első, egyben legfontosabb törvény-

cikke. A proklamáció kihirdetése jelenti az állam de jure megalapítását és egyszersmindenkorra lefekteti azokat az alapelveket amelyeken alkotmánya nyugszik. Nem felesleges tehát a Kiáltvány egyes pontjaiban elmélyedni és megvizsgálni a bennük rejlő szándékok. Ezáltal közelebb jutunk a problémához és megismerjük azokat a feladatokat, amelyek e problémák megoldása terén reánk hárulnak.

A Függetlenségi Kiáltvány öt részre oszlik: az első rész (1—10 szakasz) megindokolja nemzeti függetlenséghez való történelmi és természetes jogainkat; a második rész (11—12 szakasz) a tulajdonképeni Függetlenségi Kiáltvány; a harmadik rész (13—14 szakasz) foglalja magában Izrael Államának alapját képező eszméket és célkitűzéseit; a negyedik rész (15—18 szakasz) felhívás az Egyesült Nemzetekhez, az ország arab lakosaihoz, a szomszédos államokhoz és a világ zsidóságához; végül az ötödik rész (20-as szakasz) az okmány szentesítése.

A zsidó nép és Erec Jiszrael

A Függetlenségi Kiáltvány első szakaszai tartalmazzák nemzeti függetlenséghez való jogunk történelmi és ideológiai megalapozását. Az okmány rendeltetésének megfelelő tömör fogalmazás azonban ezt a fejlődési folyamatot szükségszerűen sokkal egyszerűbbnek tünteti fel, mint amilyen ez valóságban volt. Tökéletesen indokolt, hogy a Kiáltvány a zsidó nép és Erec Jiszrael történelmi kapcsolatának hangsúlyozásával kezdődik; valójában ez az ideológiai alapja igényeinknek és magva az egész zsidókérdésnek. Téves ugyanis az a felfogás, mintha a zsidó diaszpóra csak a Második Templom pusztulásával kezdődött volna. Ténylegesen már néhány évszázaddal korábban, az Első Templom pusztulását követő időben kezdődött és a Második Templom lerombolásának idején az ország határain kívül élő zsidók száma nagyobb volt, mint a magában Erec Jiszraelben élőké. Viszont a diaszpóra akkori formája nem volt abnormális

jelenség, hisz más független népeknél is előfordul, hogy a lakosság feleslege külföldre vándorol. Azok a zsidók, akik a nemzeti önállóságunk megszűnése előtti időkben külföldön éltek, nagyrészt a Földközi Tenger medencéjének országaiban tömörültek nemzeti és vallási csoportokba és mindenütt tudták róluk, hogy politikai, vallási és kulturális központjuk Erec Jiszrael. Jeruzsálem volt a fővárosuk ezeknek a zsidóknak, bármely országban is éltek. Csak Jeruzsálem pusztulása és a zsidó állam politikai függetlenségének erőszakos megszüntetése után lett a Gálut a szó valódi értelmében vett száműztetés.

Népek egyéniségét az az ország formálja, amelynek földjén a nép él és amelynek természeti adottságaival meg kell küzdenie. A zsidó nép kapcsolata Erec Jiszráellel azonban ezen túlmenő. Anélkül, hogy vizsgálat alá vennők, miképen alakult ki ez a különleges kapcsolat, elégséges rámutatni arra, hogy a Biblia, amely Erec Jiszraelben keletkezett, tartotta elevenen a zsidó lélekben az országhoz fűződő reminiszcenciákat és ez a magyarázata annak, hogy kapcsolatunk Erec Jiszráellel nem volt csupán vallási-szellemi jellegű.

Más nemzetek, amikor elűzettek hazájuk földjéről, két út között választottak: vagy szétszóródtak a népek közt és az idegen kulturákba való beolvadás során elveszítették népi egyéniségüket, vagy pedig harci csoportokat alkotva új honfoglalásra indultak. A zsidók olyan utat választottak, amely eddig ismeretlen volt a népek történetében: szétszóródtak ugyan a világ összes országaiban, de nem felejtették el, hogy Erec Jiszrael az igazi hazájuk. Kisebb-nagyobb zsidó csoportok sok helyütt zárt településekbe tömörültek, de ez a települési forma főleg önvédelmi célokat szolgált a külvilággal szemben és valamiképen azért létesült, hogy hathatósabban őrizze meg azokat a vallási, nemzeti és társadalmi értékeket, amelyek a népet ősi hazájához fűzték. Új lakóhelyüket sohasem tekintették végleges hazának. A számkivetettség és idegenség tudatát igyekeztek ébrentartani, hogy el ne mosódják lelkükben az Erec Jiszráellel való kapcsolat.

Ez a sajátos zsidó magatartás szolgál háttérül annak a folyamatnak, amelynek során kialakul az u.n. zsidókérdés, vagyis a szétszórásban élő zsidók és az őket környező népek egymáshoz való viszonyának bonyolult problémája.

Az utóbbi 150 esztendő folyamán azonban fordulat állt be a tradicionális zsidó magatartás terén. A francia forradalom zsidó generációja, amely Nyugateurópában az egyenjoguságért küzd, valamint a nyomdokaiban haladó nemzedék, amely ezt a küzdelmet tovább folytatja, arra törekszik, hogy a zsidók *lakóhelyét* a szó valódi értelmében vett *házává* változtassa. Ezek a remények azonban nem váltak valóra. Igaz, hogy a legtöbb országban sikerült kivívni a zsidók emancipációját, amely lehetővé tette számukra az illető országok kulturális, társadalmi és tudományos életében való részvételt. Az is bizonyos, hogy az emancipáció nyújtotta előnyök, a modern tudományos és technikai felkészültség, valamint a gazdasági emelkedés nélkül, aligha lett volna elképzelhető a zsidók tömeges visszatérése Erec Jiszraelbe és az országnak rohamlépésekben történt ujjaépítése. Végeredményben azonban az emancipáció nem oldotta meg a zsidókérdést. Ellenkezőleg, a népek viszonya a zsidókhoz az utóbbi évtizedek alatt mindinkább kiélesedett és ahhoz a szörnyű katasztrófához vezetett, amelynek az utolsó tizenöt év folyamán a tanui voltunk.

Az alija-hullámok

A zsidókban elevenen élő vallási-nemzeti kapcsolat Erec Jiszraellel, másrésről a külvilágtól elszenvedett gyűlölet és üldöztetés megérlelték a Cionba való visszatérés vágyalmát. Minden korszakban akadtak egyesek, akik ezt az álmod megvalósították és Erec Jiszraelbe vándoroltak... Amikor pedig általában rosszra fordult a zsidók sorsa, a Cionba való visszatérés gondolata tömeges kivándorlási mozgalom formáját öltötte. Különösen a XVI. században és azt követően telepszének meg a zsidók nagyobb számban Erec Jiszraelben: a Spanyolországból kiüldözött

zsidók nagyrésze ide vándorol; a XVII. században a hirhedt Chmelnicky-féle kozáklázadás után — 1648/49-ben — amelynek során Orosz- és Lengyelországban zsidók százezreit mészárolják le, Keleteuropából nagyszámu zsidó veszi utját Cion felé; a XVIII. század legismertebb alija-mozgalma 300 oroszországi chászid kivándorlása 1777-ben. A XIX. században pedig mind több és több országból érkeznek zsidók Erec Jiszráelbe: Oroszországból, Litvániából, Lengyelországból, Középeuropa országaiból, Északafrikából és a keleti országokból. Az alija-mozgalmak megerősödése egyrészt a damaszkuszi vérvádra (1840) és következményeire, másrészt arra vezethető vissza, hogy Mohamed Alinak, Egyiptom akkori urának hatalmi törekvései Palesztina felé fordítják a világpolitikai érdeklődést. A tengeri és szárazföldi közlekedés megjavulása is nagyban hozzájárult az alijamozgalmak megerősödéséhez.

Valójában azonban csak az 1881 évi oroszországi pogromok után válik az alija igazi népmozgalommá. A „Chovevé Cion”, amelynek élén a Bilu csoport immár szimbolumként ismert uttörő alijája haladt, megnyitotta a modern cionista aliják sorát. Akik ezekkel a csoportokkal érkeztek az országba, már nem azért jöttek, hogy elődeik példáját követve, a Tóra tanulmányozásának szentelt jámbor életet éljenek és a szent földben térjenek örök nyugovóra, hanem hogy arcuk verejtékével építsenek otthont és teremtsenek életlehetőséget sajátmaguknak és azoknak, akik utánuk jönnek — magának a zsidó népnek.

Azóta hat alijahullám érkezett Erec Jiszráelbe és mindegyik valamilyen sajátos értékkel gyarapította az ország ujjáteremtésének művét. Az első alija (1882—1903) lerakta az ujjáépítő munka mezőgazdasági alapjait. A második alija (1904—1914) hozta a zsidó dolgozók közösségi életformáját, alapította Tel-Avivot és honosította meg a beszélt héber nyelvet, amelynek Eliezer Ben Jehuda volt az uttörője. A haramdik alija (1919—1923) korához fűződik az ujjáépítés alapjainak kiszélesítése a városokban és falvakban. Ennek az alijának jut feladatul az

Émek Jezreél mocsarainak lecsapolása és kibucokkal, mosavokkal való betelepítése. A negyedik alijának (1924—1927), amely már nem ezreket, hanem tizezreket hoz az országba, nagy szerepe van a narancstermelés fellendítésében és a városok fejlődésében: Az 1932—39 évek alijája, az ötödik alijahullám, hozza Középeurópa zsidóit nagy számban és megváltoztatja a városok külső képét. Az ország gazdasági, technikai és tudományos élete nagy lendületet vesz képzett szakemberek és tudósok érkezésével. Nekik köszönhető sok európai értelemben vett nagyüzem létesítése, továbbá a rend és szervezettség meghonosítása a gazdasági élet különböző ágaiban. Az ezt követő alijahullám, amely jelenleg is folyamatban van, máá-pilok mindenre elszánt partraszállási kísérleteivel kezdődött és a szemünk előtt változik át olyan méretű hivatalos tömegbevándorlássá, amilyenhez hasonlót keveset látott a történelem.

A Zsidó Állam eszméje

A Zsidó Állam eszméjének története tehát azonos az Erec Jiszraélbe való visszatérés és az ország ujjáépítése gondolatának történetével. Ősi imáink az isteni dicsőségnek Cionba való visszatéréséről, nemzedékek álma a régi ragyogásról, akadályt nem ismerő vándorok kalandos vállalkozása, akik minden nemzedékben viszontagságos utakon érkeztek az országba és a cioni eszme modern hirdetői—akár vallási, akár világi alapon—mindezek a jelenségek tudatosan, vagy tudat alatt egyazon végcél — a zsidó nemzeti önállóság — megvalósítása felé mutatnak. A Chovevé Cion és az első uttorók idejében ez a célkitűzés meglehetősen bizonytalan körvonalu romantika volt, amely csak Herzl Tivadar fellépésével nyert reális jelentőséget és átütőerőt. Herzl Tivadar kis füzetének a „Judenstaat”-nak (Zsidó Állam) megjelenése 1896 februárjában fordulópont a cionista mozgalom és a zsidó nép életében.

Herzl Tivadar

Nem lehet célja ennek az irásnak részletesen ismertetni Herzl Tivadar egyéniségét, amely a fizikai szépség és a legnemesebb lelki tulajdonságok csodálatos szintézise volt. Mint Izráel királyi álmának testet öltött valósága úgy tünt fel Herzl a zsidóság egén. Fellépése új és merész megvilágításba állította az egész zsidókérdést.

Annak a bonyolult nemzetiségi, gazdasági és társadalmi problémának analizise során, amelyet zsidókérdésnek neveznek, Herzl arra a elismerésre jutott, hogy hatalmas erők vannak működésben, amelyek előbb-utóbb a zsidóság katasztrófájához fognak vezetni. Ez a katasztrófa Herzl szerint szükségképen bekövetkezik, ha csak idejekorán meg nem találjuk az eszközöket ezeknek az erőknek konstruktív irányba való terelésére, ahelyett, hogy megvárjuk, amíg kirobbanásuk jóvátehetetlen pusztítást és rombolást visz véghez. A gőz nyomása is, ha helyesen használják fel, nagyerejű gépeket tud hajtani, viszont szétveti a legerősebb kazánt, ha felgyülemlett tömege nem talál kivezető szelepet. Ha tehát megteremtjük a megfelelő szervezetet ezeknek a társadalmi erőknek a kanalizására, akkor a zsidónyomor problémái majdnem természetes uton fognak megoldódni. Herzl a „Judenstaat”-tal fel akarta rázni a zsidókat, rámutatva egy ilyen szervezet megteremtésének szükségességére. A célt, amelyet a zsidó nép elé tűzött, világos egyszerűséggel Zsidó Államnak nevezte. Könyvében az a szilárd hit jut kifejezésre, hogy a zsidók ki fogják harcolni nemzeti függetlenségüket és az egész világon szétszórt népet egybegyűjtik. Herzl megmutatta a cél eléréséhez vezető utakat, ugyanakkor látomászerűen ábrázolva az eljövendő Zsidó Állam szervezetét és alkotmányát.

Herzlnél az a csodálatos, hogy nem állott meg az írott szónál, hanem maga vette kézbe az általa hirdetett eszme megvalósítását. Mint államférfi és társadalmi szervező nem elégedett meg a gondolat hirdetésével, hanem minden energiáját arra fordította,

hogy olyan világszervezetet teremtsen, amely felépítésénél fogva alkalmas a cél elérésére. Ezért volt nagy jelentősége az első Cionista Kongresszusnak, amely Herzl hívására ült össze Baselben, 1897 augusztusában. Ez a Kongresszus mondta ki, hogy a zsidó népnek joga van a nemzeti ujjaszületéshez saját országában, (lásd a Függetlenségi Kiáltvány 4. pontját) egyben pedig szilárd szervezeti alapot teremtett a politikai cionista mozgalom számára.

A Cionista Kongresszus

Maga a tény, hogy egyáltalán létrejött, tekinthető az első Kongresszus legnagyobb teljesítményének. Herzl fellépése előtt is voltak kísérletek egy kongresszus egybehívására. Leo Pinsker, az „Autoemancipáció” szerzője, már 1884-ben a Chovevé Cion kattovitzi konferenciáján kezdeményezte, majd később Nathan Birnbaum, Heinrich Loeve és Leo Motzkin sürgették egy cionista világkongresszus összehívását. Ezeknek a kísérleteknek az volt a céljuk, hogy a különböző országokban egymástól függetlenül dolgozó cionista egyesületek képviselőit eszmék és gondolatok kicserélése céljából összehívják és alkalmat adjanak a hatóságosabb együttműködés módjainak megvitatására. Herzlnél a kongresszus gondolata sokkal átfogóbb jelentőségű volt. „A Cionista Kongresszus” írta barátainak Herzl röviddel a Kongresszus előtt, „lesz a zsidó nép nemzetgyűlése”. — „A Kongresszus volt a zsidó nép első szervezett gyülekezete” írta Herzl a Kongresszus után munkatársainak. „Arról van szó, hogy a zsidó népet talpraállítsuk és megteremtsük számára a megnyilatkozás legelemibb eszközeit”. Az első Kongresszus és az utána következő Cionista Kongresszusok valóban a zsidó nép parlamentjének tekinthetők, vagy pontosabban a zsidó nép ama része parlamentjének, amely hitt a zsidó nép fennmaradásában és nemzeti léte ujjafteremtésében Erec Jiszráel földjén. Mindaz, amit zsidók azóta a nemzeti gondolat megvalósítása érdekében tettek, mindaz, amit a cionista mozgalom az országban és

az országért alkotott, a Cionista Kongresszusok határozatai alapján és az általuk életrehívott szerveknek segítségével hajtatott végre.

A Cionista Szervezet

A Cionista Szervezetet, a mozgalom legfőbb végrehajtó szerveként az első Kongresszus alapította. A Kongresszus előtt is működtek különböző országokban „Chovevé Cion” (Cion Barátai) egyesületek és a „cionizmus” szót, amely Nathan Birnbaumtól ered, már Herzl fellépése előtt is használták politikai értelemben a cionista mozgalom megjelölésére. Azonban sem átfogó szervezeti keretről, sem igazi politikai mozgalomról nem lehet beszélni az első Cionista Kongresszus előtti időkben. És ime, megszületik a mozgalom országokat és kontinenseket átfogó szervezete, amely a későbbiek folyamán, minden belső világnézeti és pártárnyalati tagozódása ellenére is, élet-és cselekvőképességnek bizonyul. Találónan nevezte Herzl a cionista mozgalmat „az utban levő Zsidó Állam”-nak; szervezeti formája legjobban megfelelt a zsidó népnek Cion felé vezető vándorútján és bizonyára még hosszú ideig fogja szolgálni ezt a nagy célt. A Cionista Szervezetben tömörült mozgalom célkitűzését az első Kongresszus formulázta meg; szövegét, amely egyben a mozgalom hivatalos programja, azóta is „bázeli program” néven ismerik. Mindenféle más célkitűzés, amely különböző időkben, mint a szervezet, vagy a szervezetet alkotó pártok programja szerepelt, nem volt egyéb, mint magának az eredeti célkitűzésnek korszakok felfogásán, vagy világnézeti áramlatok ideológiáján átszert magyarázata. „A cionizmus célja” — így szól a bázeli program — „a zsidó nép számára közjogilag biztosított ott-hont teremteni Palesztinában.” Ez a szövegezés egyrészt a Chovevé Cion és a politikai cionizmus képviselői közt létrejött kompromisszum alapján született meg, másrészt a Kongresszus kerülni akarta az akkor Palesztina felett uralmat gyakorló török kormány érzékenységének megbántását a végcél világosabb

megszövegezésével. Kétségtelen azonban, hogy a bázeli program megfogalmazói kifejezésre akarták juttatni a cionizmusnak a Zsidó Állam felállítására irányuló törekvését.

Már az első Kongresszuson több terv került szóba a szervezet különféle intézményeinek megteremtésére. A későbbi évek folyamán a mozgalom ezeket a terveket meg is valósítja. 1899-ben alapítják a nemzeti bankot Jewish Colonial Trust néven, amely a maga részéről 1902-ben az Anglo-Palestine Bankot létesíti. 1902-ben kerül sor a Keren Kayemeth Leisrael (Zsidó Nemzeti Alap) megalapítására. A kék-fehér zászló, amelyet David Wolffsohn tervei alapján készítettek, ott lobogott már az első Kongresszus épületén Baselben és azóta is hivatalos zászlója a cionista mozgalomnak. Izráel is ezt ismerte el állami zászló gyanánt.

Teljes joggal jegyzi fel naplójában Herzl: „Ha egy mondatba akarnám sűríteni a bázeli kongresszus eredményét – amit azonban a nyilvánosság előtt megtenni óvakodnék – azt mondanám, hogy Baselben megteremtettem a Zsidó Államot. Ha ezt ma hangosan ki merném ejteni a számon, gúnyos kacagás fogadná szavaimat. Talán öt, de minden bizonnyal ötven év múltán el fogják ismerni kijelentésem igazságát. Az államnak elsősorban a nép elhatározása adja meg a létalapot; a népé, amely államát fel akarja építeni. A terület az állameszme megvalósításának színhelye csupán; maga az állam mindenkor valami absztrakt dolog marad... Nos, Baselben megteremtettem ezt az absztrakciót.”

Külpolitika

A cionizmus herzli korszakában nem csupán a nép politikai szervezetének alapjait rakta le a mozgalom. A szervezet a Herzl halálát követő évtizedben, David Wolffsohn és Otto Warburg professzor elnöksége idején, kiszélesedett és megerősödött. De már a kezdeti években, amikor Herzl állott a mozgalom élén, szövődtek a Cionista Szervezet első külpolitikai kapcsolatainak

szálai. Herzl diplomáciai tárgyalásai német, osztrák, francia, angol és olasz államférfiakkal, kiemelték a cionista gondolatot addigi szűk kereteiből és az egész kérdésnek világjelentőségét adták. A cionizmus ezáltal kikerült a gettóból és tényezője lett a nemzetközi politikának.

Nagybritannia és az Uganda-Terv

Herzl egyik legfontosabb diplomáciai lépésének tekinthető a Nagybritanniával megteremtett kapcsolat. Az angolok, részben mélyen gyökerező vallási okokból, részben saját politikai érdekeikből kifolyólag, már a 19-ik század harmincas éveitől kezdve meleg érdeklődést mutattak a Cionba való visszatérési mozgalom és a Palesztinában megtelepedett zsidók iránt. Ezért látta Herzl Nagybritanniában a Cionba igyekvő zsidó nép legnagyobb támaszát. Ugy vélte Herzl, hogy Nagybritanniát erre a rokonszenvre készítette egyrészt Erec Jiszáel központi fekvése stratégiai és közlekedési szempontból, másrészt az a megfontolás, hogy esetleg más állam, amely a Közelkeleten érdekelve van, őt megelőzve, megveti a lábát az országban. Az Angliával kapcsolatos remények azonban Herzl idejében nem váltak valóra. Nagybritannia 1903-ban a keletafrikai Ugandát ajánlotta fel a Cionista Szervezetnek autonom zsidó telepítési terület gyanánt. Az Uganda-terv elfogadása, vagy elvetése körüli vita szakadást idézett elő a Cionista Szervezetben. Herzl, főleg taktikai okokból, támogatta az Uganda-javaslatot, abban reménykedve, hogy Uganda u. n. „éjjeli menedékhely”-ül fog szolgálni az oroszországi pogromok üldözöttjeinek, amíg Erec Jiszáel kérdése véglegesen megoldódik. Nemzeti politikánk e pillanatnyi tévutjának két fontos következménye volt. Az egyik a zsidó nemzeti mozgalom végcéljának tisztázásához vezetett, amennyiben a hetedik Kongresszus, amely 1905-ben, egy évvel Herzl halála után ült össze, kimondta, hogy a Cionista Szervezet kizárólag Erec Jiszáellel kapcsolatos politikai és telepítési

tervekkel foglalkozhat. A másik, messzire ható következménynek az a körülmény tekinthető, hogy az Uganda-terv óta állandó kapcsolat állt fenn a Cionista Szervezet és Nagybritannia között. E kapcsolatnak volt köszönhető az első világháború vége felé, 1917-ben kiadott Balfour-deklaráció. Lloyd George, akinek miniszterelnöksége idején történt a Balfour-deklaráció, volt az, aki az Uganda-terv tárgyalásakor a zsidóknak adandó Charterhez javaslatot szerkesztett és Lord Arthur James Balfour, aki a deklarációt aláírta, volt 1903-ban annak a minisztériumnak a feje, amelyikkel Herzl a keletafrikai zsidótelepítés kérdéséről tárgyalt.

A Balfour-Deklaráció

A Balfour-deklaráció, amelyben Nagybritannia kormánya „jó szemmel nézi a zsidók számára Nemzeti Otthon létesítését Palesztinában és a legjobb igyekezettel elő fogja mozdítani ennek a célnak a megvalósítását”, korszakalkotó esemény a zsidó nép életében. Husz évvel az első Cionista Kongresszus után a világ legnagyobb hatalmassága elismerte a zsidók jogát Nemzeti Otthon létesítéséhez és ennek az elismerésnek a szövege majdnem azonos a „bázeli programm” szövegével. A zsidó népnek ez a joga nemzetközi érvényre emelkedett azáltal, hogy a világ népeinek legmagasabb foruma, az első világháborút követően létesített Népszövetség, is elismerte. Az 1922-es Palesztina-mandátum szövege, amelynek alapján kellett volna az országot kormányozni, szentesíti a Balfour-deklarációt és bevezető szakasza külön pontot tartalmaz, amely a zsidó népenk Erec Jiszráellel való történelmi kapcsolatát és nemzeti otthona felépítésének indokait elismeri. Ezzel adva volt az alap arra, hogy a zsidók jog szerint, nem pedig megtértekként, térhessenek vissza Erec Jiszráelbe, továbbá, hogy tervszerűen építhessék, fejleszthessék országukat.

Napjaink zsidóproblémája

A Függetlenségi Kiáltvány, amely jelen tanulmány alapja, hatodik és hetedik pontjában utal az aktuális zsidókérdésre és a zsidóság közelmúlt katasztrófáját jelöli meg mint nemzeti függetlenségre való igényeink egyik legfőbb tényezőjét. És joggal! Mi értéke van ugyanis a történelmi kapcsolatnak, ha nem áll fenn a szükség és kívánság arra, hogy a nép jelenének és jövőjének problémája megoldódjék? Ellenségeink a zsidó nép történelmi jogaival szemben azt az érvet szokták felhozni, hogy igényeinknek ez az alapja érvényét veszítette; hogy más népek sem formálhatnak jogot olyan területekre, amelyeket valaha, a történelem folyamán birtokoltak és ha az ilyesféle követeléseket tekintetbe akarnánk venni, meg kellene változtatni a földgömb politikai térképét.

Ez az érvelés — amely alapján véve helyes lehet, — a mi ügyünkre alkalmazva nem állja meg helyét, mert a zsidóprobléma nem szorítható a többi nép egymáshoz való viszonyának keretébe. A zsidó népnek ősi országával való kapcsolata egyedülálló a népek történetében: a zsidók nem kerestek új hazát maguknak, nehogy szükségszerűen hűtlenek legyenek a nép és föld ősi szövetségéhez. Ezért, valamint a zsidók és a többi népek egymáshoz való viszonyának bonyolult volta miatt, létezik ma zsidókérdés, amelyet politikailag akkor is meg kellene oldani, ha nem állna fenn a zsidó népnek országával való kapcsolata és az e kapcsolaton alapuló történelmi jog.

Volt idő, különösen az első világháború utáni években, amikor sokan — cionisták és nemcionisták — úgy vélekedtek, hogy Erec Jiszraél nem elengedhetetlen tényezője a zsidókérdés gyakorlati megoldásának. A zsidók megkapták, vagy meg fogják kapni lakóhelyeiken a teljes politikai, társadalmi és gazdasági egyenjogúságot és folytathatják existenciájukat minden komolyabb zavaró momentum nélkül. Emellett azonban minden bizonnyal szükségük van egy úgynevezett szellemi centrumra, amely lelki támaszul

fog szolgálni nekik a környezetükkel való küzdelmük során és erősíti zsidó öntudatukat. A valóság azonban rácsfolt erre az elgondolásra, amely főleg Achad Haam tanításán épült fel, olyan mértékben igazolva a zsidókérdés herzli analizisét, amilyenre maga Herzl sem gondolhatott.

Igy következett be a nagy katasztrófa. El kellett pusztulnia több, mint hatmillió zsidónak, akiknek a nagy nyugati hatalmak semmiféle gyakorlati segítséget, vagy szorongatott helyzetükből kiutat nem nyújtottak, pedig módjukban lett volna számukra menedéket, esetleg politikai védelmet biztosítani. De még a Balfour-deklaráció és a Palesztina mandátum alapján Zsidó Nemzeti Otthonnak számító Erec Jiszráel sem volt képes Európa zsidóinak az öldöklés arányaihoz mért segítséget nyújtani, mert a mandatárius hatalom lezárta az ország kapuit a bevándorlás előtt.

Azok a zsidók, akik az utóbbi esztendőök folyamán, a kétségbeesettek elszántságával, ezer veszedelemmel dacolva, rozogva bárkákön megtették az utat Erec Jiszráelbe, fontos emberi és politikai tényezői az országunkért és állami függetlenségünkért vivott küzdelemnek.

Állandó alijára van szükség

Eggyel tisztában kell lennünk: a harc nem az ország jelenlegi zsidó közösségének, a jisuvnak önrendelkezési jogáért folyik; nem elégedhetünk meg ilyen szerény igény teljesítésével és talán nem is lett volna szükség háborúra, politikai küzdelemre, ha csak erről lenne szó. A jisuv kezdettől fogva mindig az egész zsidó nép uttörő előőrsének tekintette magát; úgy érezte, elő kell készítenie az utat azok számára, akik a legsúlyosabban érzik a haza hiányát, amelynek földje tud egyedül biztos talajt nyújtani számunkra. Másrésről pedig természetes dolog az, hogy a jisuv nem maradhat érzéketlen testvérei sorsa iránt és nem mondhat le a zsidóknak az alijához való jogáról, már csak önző szempontokból sem, mert ha ezt tenné, sajátmaga alatt

vágná a fát. A jisuv nem tudna hosszabb ideig fennmaradni az őt környező ellenséges világban, ha nem jönnének ide állandóan újabb zsidók a szétszórtság országaiból és saját otthonukat építve nem építenék fel az országot. Az ereczisráeli zsidó közösség érdekei teljesen azonosak az idevándorolni szándékozó galuti zsidókéval.

A jisuv a világháboruban

A Függetlenségi Kiáltvány nyolcadik pontja kiemeli az ereci zsidó közösség háborus erőfeszítését, amellyel harcoló félként vett részt a kulturnemzeteknek a nácizmus elleni nagy küzdelmében. Még élénken emlékezünk arra, hogy 30.000 ereci zsidó férfi és nő aktív szolgálatot teljesített az összes háborus frontokon, továbbá, hogy az egész Jisuv, nevezetesen a zsidó ipar, mennyire segítette megnyerni a háborút. Ugyanakkor pedig az arabok legnagyobb része, itt az országban és a környező államokban, az ellenségnek segített, vagy legjobb esetben közömbösen szemlélte a nagy megmérkőzést, anélkül, hogy a kisujját megmozdította volna. Igaz, azt is lehet mondani, hogy a jisuv azért harcolt olyan elszántan, mert tudta mi vár rá, ha a náci hadak benyomulnak az országba; ebben a tekintetben azonban a jisuv semmiben sem különbözik más népektől és országoktól. Azok is legelsősorban a saját életükért és fennmaradásukért harcoltak, amikor fegyvert fogtak a nácizmus ellen, hogy megvédjék az emberi szabadságot. Ám miközben más népek, amelyek a szövetségesek oldalán harcoltak a világháboruban, sőt maguk az arab országok is, amelyek csak akkor üzentek háborút az emberiség ellenségének, amikor az már a porban hevert, azonnal felvették az Egyesült Nemzet Szervezetébe, a zsidó nép „elfelejtett szövetséges” maradt. Ugyanis az Egyesült Nemzetek Szervezete csak államokat vesz fel tagjai sorába, a zsidókat azonban nem illette meg ez a minősítés. Az Egyesült Nemzetek 1947. nov. 29-i határozata bizonyos mértékben orvosolta a sé-

relmet és megnyitotta az utat a helyzet alapvető megváltoztatására.

*Az Egyesült Nemzetek közgyűlésének
1947 november 29-iki határozata*

Általánosan ismeretes az Egyesült Nemzetek közgyűlésének ama határozata, amely szerint két különálló, zsidó és arab, állam létesítendő Palesztinában, Jeruzsálem nemzetközi igazgatás alá kerüljön és a két állam gazdaságilag együttműködjék. Még túlközeli időkben az e határozatot megelőző, feszültséggel teli hetek és hónapok s az a leirhatatlan lelkesedés, amelyet a döntés az egész világ zsidósága körében kiváltott. A határozat lényegében véve kompromisszum volt a zsidó és arab igények között: mindkét nép Palesztina egész területét követelte állama számára, éppen ezért nagy engedményeket kellett tenni valamilyen megoldás létrehozása érdekében. Számunkra az volt a legsúlyosabb engedmény, hogy le kellett mondanunk Jeruzsálemnek akár egészben, akár részben a zsidó állam területéhez való csatolásáról. Ez akkoriban azon a megtévesztő felfogáson alapult, hogy a keresztény világot valóban erős erkölcsi és érzelmi szálak fűzik a Szent Városhoz, amelyet kész lesz megvédelmezni az arab világ esetleges agressziója ellen. Akik a határozatot hozták, úgy érezték, hogy bizonyos mértékben évezredek igazságtalansága tétetett jóvá ezzel a lépéssel és ezért nem fordítottak elég figyelmet annak negatív oldalaira. A kulturnemzetek legfelsőbb tanácsa elismerte a zsidók jogát a nemzeti önállósághoz, meghatározta a független zsidó állam felállításának módozatait, hogy ez az állam egyenjogú tagja lehessen az önálló nemzetek társaságának. Az a körülmény, hogy rögtön a határozat meghozatala után a bennünket támogató hatalmak, köztük elsősorban maguk az Egyesült Államok, tartózkodó magatartást mutattak annak gyakorlati megvalósítása tekintetében, semmit sem von le a határozat jogerejéből, amely természetesen változatlanul érvényben van.

Természetes jogaink a nemzeti függetlenséghez

Még az esetben is, ha az Egyesült Nemzetek Szervezetének egy másik közgyűlése ezt a döntést megsemmisítené, „a zsidó népet államc. megalapításához való s az Egyesült Nemzetek által elismert jogától megfosztani nem lehet”. (Lásd Függetlenségi Kiáltványunk 9. szakaszát). Mert, — folytatja a Kiáltvány, — (10. szakasz) „Természetes joga a zsidó népnek, hogy más népekhez hasonlóan független legyen saját szuverén országában.”

Ez az utóbbi szakasz, amely állami függetlenséghez való jogunkat indokolja, a Kiáltvány legrövidebb, egyben leghatásosabb része, mert egyszerű és világos szavakban alapvető tényeket szögez le. Ha nem is lennének történelmi jogaink, ha a jelenlegi helyzet és a nemzetközi jog nem is igazolná követeléseinket, mindig fennáll a zsidó nép természetes joga, hogy mint minden más nép, szabad nemzeti életet éljen saját államában és sorsa felett önmaga rendelkezze. Más szóval: jogunk van ahhoz, hogy független államként szervezkezdjünk és cselekvési szabadságunk csak abban a mértékben legyen korlátozva, mint minden más szabad népé.

Függetlenségi Kiáltványunk és az Amerikai Egyesült Államok függetlenségi deklarációja

Önként adódik az összehasonlítás e két történelmi okmány között. Az utóbbi 1776-ban kelt, amikor tizenhárom északamerikai angol gyarmat megszakította a politikai kapcsolatot a brit anyaországgal és megteremtette az Amerikai Egyesült Államokat. Ebben a híres deklarációban, amely később mintául szolgált más, szabadságukért harcoló népeknek, kétféle alapvető indokolást találunk az amerikai gyarmatoknak Angliától való elszakadására. Az első és legismertebb indokolás az u. n. „természetes jog”-ra támaszkodik: az ember születésénél fogva szabad és embertársaival egyenlő; amely kormány megsérti ezt az elemi emberi törvényt, megfosztja alattvalóit az élethez való

legelemibb joguktól. Ebből az alapvető felfogásból kiindulva az Egyesült Államok függetlenségi kiáltványa felsorolja azokat a törvénysértéseket, amelyeket Nagybritannia kormánya a természetes emberi jogok és a fennálló törvények ellen elkövetett, vagyis *időszerű* indokokkal támasztja alá az állam megteremtését. Első pillantásra meglepő, hogy a mi Függetlenségi Kiáltványunkból az ilyesféle panaszok Anglia ellen teljesen hiányoznak. De nem nehéz erre magyarázatot találni. Nyilvánvalóan az a szándék érvényesült, hogy kerülni kell a negatívumokat függetlenségünk megindokolásában és hogy államunk alapokmányában nem állíthatunk örök emléket bizonyos államférfiak és politikai áramlatok perfidiájának, főleg arra az Angliára való tekintettel, amely hosszú idővel a Balfour-deklaráció előtt és jóval utána, a zsidó nép legnagyobb támasza volt. Nekünk a kérdést gyakorlati oldaláról kell megközelítenünk, mert nem lehet célunk, hogy állandósítsuk az Angliával való feszült viszonyt. Az Egyesült Államok függetlenségi okmányának szövegezői kénytelenek voltak panaszaiknak hangot adni, hogy kellőképpen megindokolják forradalmi elszakadásukat az angol anyaországtól, amelyhez nem csupán politikai kötelékek fűzték, hanem amellyel a közös eredet, vallási és polgári tradíciók kapcsolták egybe. Ezzel szemben Anglia kivonulása Palesztinából valamint Erec Jiszráel új államformája eldöntött kérdések voltak állami önállóságunk kikiáltása előtt is és ezért a Kiáltvány egy nemes gesztussal siklik át ezen a fájdalmas fejezeten, amelynek emléke sok jóérzésű angolt bizonyára sajnálkozással tölt el. Egyébként pedig mindazt, amit el kellett mondani, a panaszokat és a vádakat, az 1776-os amerikai kiáltvány szövegéhez hasonló szavakban, egy, a Függetlenségi Kiáltványt megelőző másik deklarációban, amely államunk létesítésének alapját képezte, már elmondottuk.

*A Cionista Intéző Bizottság (Actions Committée)
határozata*

1948 április 6 és 12 között ülésezett Tel Avivban a Cionista Intéző Bizottság, amely két Kongresszus között hivatott intézkedni a mozgalom ügyeiben. Ezen az ülésen kimondták a cionista mozgalom ereci és diaszpórabeli képviselői, — annak ellenére, hogy az U.S.A. megvonta aktív támogatását az Egyesült Nemzetek 1947. november 29.-i határozatának végrehajtásától — hogy azonnal fel kell állítani a nemzet függetlenségét biztosító intézményeket, amelyek a Zsidó Állam legfőbb végrehajtó szervei legyenek a brit mandátum megszűnése pillanatában. A Cionista Intéző Bizottság az itt következő nyilatkozatban adott hangot Anglia elleni panaszainak:

„Végéhez közeledik a brit mandátum ideje: 1948 május 15.-ikén visszaszáll az Egyesült Nemzetek Szervezetére az a megbízatás, amelyet a Népszövetség 28 évvel ezelőtt Angliára ruházott s amelynek teljesítésére Anglia képtelennek bizonyult. A mandatárius hatalom a beléje helyezett bizalmat az utóbbi 10 évben arra használta, hogy hatalmi pozícióját erősítse a Keleten. Ahelyett, hogy előmozdította volna a zsidók bevándorlását Nemzeti Otthonukba, lezárta előttük az ország kapuit és ezt akkor tette, amikor népünkre szakadt történelmünk legtragikusabb szerencsétlensége. Országunk partjai felé igyekvő testvéreink elől elzárta az utat, hogy őket életveszélybe és pusztulásba döntse. Országunk puszta tájait örök sivatag sorsára akarta kárhoz-
tatni; ádáz elleneinket, a legnagyobb zsidógyülölőnek és az emberiség ellenségének szövetségeseit tette saját szövetségeseivé. Az a kéz, amely nem átallotta az ország kapuit megkinzott testvéreink elől elzárni, volt az amely megnyitotta Erec Jisráel határait ellenségeink előtt akik azzal a céllal nyomultak be, hogy meghiusítsák az Egyesült Nemzetek határozatának megvalósítását. Most pedig, mielőtt eltávozik az országból a mandatárius hatalom, teremtő munkánk alapjait aláásva, zürzavar- és anarchiába akarja dönteni mindazt, amit nemzedékek han-

gyaszorgalmával alkottunk és gyarapítottunk. Félő, hogy az a föld, amely Izráel megváltásának záloga, a szemünk láttára népünk maradékának kelepcejévé válik.

Ezért elhatároztuk és kimondjuk a cionista mozgalom nevében és Izráel Háza tudtával, hogy a mandatárius kormányzat megszűnésével meg fog szünni idegenek uralma Erec Jiszráel felett. Fel fog támadni a nép ősi öröksége földjén és ujjíteremti hazájában nemzeti függetlenségét”.

A Zsidó Állam alkotmányának kezdetei

A Függetlenségi Kiáltvány 11 és 12 szakasza, amely a Cionista Intéző Bizottság fentebb idézett deklarációja egyenes folytatásának tekinthető, képezi a történelmi okmány legfontosabb részét. Benne tömör mondatokban nyilatkoztatják ki a Nemzetgyűlés tagjai a jisuv és a cionista mozgalom nevében a Zsidó Állam, IZRÁEL, megalapítását Erec Jiszráelben.

Az állam hivatalosan az *Izráel* nevet kapta. Hetekkel és hónapokkal a függetlenség kikiáltását megelőzően vita folyt már különböző körökben és az ujságok hasábjain is, mi legyen a neve államunknak. Sok javaslat hangzott el a vita során, de egyetlen hang sem szólalt fel az „Izráel” név ellen, amikor a Függetlenségi Kiáltvány hivatalosan köztudomásra adta. Mindenki természetesnek találta, hogy az állam annak a népnek a nevét viseli, amely az országot megalapította és annak földjén él. (Ezt a nevet javasolta, ugyanezzel az indokolással néhai Krausz Sámuel professzor a „Hadoar” amerikai héber ujságban.)

A fenti szakaszok jelentik az alkotmányos állami funkciók kezdetét. A határozat szerint a Nemzetgyűlés, amelyet 1948 áprilisában létesített a Cionista Intézőbizottság, fogja gyakorolni a cionista mozgalom és a jisuv képviselőletében az ideiglenes Államtanács funkcióit; vagyis parlamenti hatáskörrel rendelkező képviselőleti szervként működik mindaddig, amíg általános

választások alapján megalakul a valóságos parlament. A Kiáltvány szerint a parlamentnek 1948 október elsejéig kellett volna összeülni és dönteni az ország alkotmánya és kormányzati szervei tekintetében. (Ezt a dátumot az Egyesült Nemzetek 1947. november 29.-i határozatával összhangban állapították meg, azonban a közbejött események miatt nem volt lehetséges e dátum betartása.)

Ezek szerint azonnal két alkotmányozó testület létesült, bár ideiglenes jelleggel: az egyik az Államtanács, mint legfelsőbb törvényhozó testület, a másik, ennek végrehajtó szerve, Izrael Államának kormánya. Az Államtanácsnak 37 tagja az összes politikai pártokat képviseli a kommunistáktól egészen a revisionistákig és az Agudáig. Az ideiglenes kormányban az Államtanács 13 tagja foglal helyet.

Ez ideiglenes alkotmányozó intézkedések kiegészítéseképpen azonnal és a későbbi hetekben különböző rendelkezéseket léptettek életbe. Mindenekelőtt hatályon kívül helyezték az 1939-es Fehér Könyvön alapuló összes törvényeket és rendeleteket. Hogy meglegyen a jogfolytonosság, amelynek hiánya esetleg káoszt idézett volna elő, kimondták, hogy az ország addigi törvényei érvényben maradnak, azokkal a módosításokkal, amelyek az állam megalapításának tényéből adódnak s amennyiben nincsenek ellentétben az új törvényekkel.

Az 1948. május 19-én, a „Hivatalos Lap” 2. számának függelékeként kiadott „Kormányzati és Közigazgatási Utasítás” részletesen ismerteti ezeket a rendeleteket. Az utasítás többek közt kimondja, hogy az Ideiglenes Államtanács törvényhozó testületként működik, de csak rendeleteket hozhat; törvényeket majd csak a megválasztott és állandó parlament fog hozni; a rendeletek a „Hivatalos Lap”-ban való közzétételükkel lépnek érvénybe és az ország több közigazgatási kerületre oszlik.

Ugyanaznap, az ideiglenes alkotmány 9.-ik szakasza alapján az Államtanács kihirdette a kivételes állapotot, amelynek értelmében a kormány felhatalmazást adhat a kormányelnöknek,

vagy más miniszternek olyan szükségrendeletek életbeléptetésére, amelyek az ország védelmi, biztonsági, élelmezési és közellátási céljait szolgálják. Egyben megszűntek, visszaható érvénnyel, az u. n. „illegális” bevándorlást meggátló törvények, amelyeket a mandatárius hatalom hozott, vagyis minden zsidó aki ezen a napon az ország területén tartozkodott, törvényes bevándorlónak számít.

A Véderő-rendelet

Az állam törvényhozásának egyik nagyfontosságú fejezete a véderő 1948. május 26.-iki rendelete, amely a „Hivatalos Lap” 1948 május 31.-i számának függelékeként jelent meg és korszakalkotó a zsidó önvédelem történetében. Ezzel a rendelettel vált szabályszerű hadsereggé a Hagana, amely már hónapokkal azelőtt megszűntette földalatti jellegét. „Ennek a hadseregnek a kezébe tesszük le” így szól a véderő megalapítását kihirdető napiparancs — „az ország és nép védelmét.

Anélkül, hogy elmélyednénk a hadsereg felállításáról szóló törvény fontosságának részleteibe, hangsúlyozni kell a szabályszerű véderő létezésének döntő jelentőségét. Ennek a hadseregnek nem feladata területi hódítás, hanem — mint a neve is mutatja — az államnak és területének megvédése kívülről jövő támadások ellen és belső rendje felett való őrökösés mindenféle felforgató tevékenységgel szemben. Ennek megfelelően a napiparancs idézi a Függetlenségi Kiáltvány 13. pontját, amely Izrael Államának vezérlő elveit és célkitűzéseit tartalmazza. Mert valójában a hadseregnek csak akkor van létjogosultsága, ha életfontosságú feladatot teljesít a nép és az ország szolgálatában, vagyis, ha védelmet nyújt külső és belső erők támadásaival szemben, amelyek az állam területi, illetőleg erkölcsi épsége ellen törnek.” Amikor harcra edzi karját, hogy az erőszak és gonoszság hatalmait megsemmisítse, amelyek létünkre és szabadságunkra törnek, az Izraeli véderő lelkét eltölti profétáink látomása arról az időről, amikor „nép nem fog nép ellen

fegyvert és nem tanulnak többé háborut'." (Idézet a Véderő napiparancsából).

Az állam alapeszméi

Az előző fejezetben említés történt a függetlenségi okmány 13. szakaszáról. Helyénvaló, hogy itt elismételjük annak szövegét: „*Izrael Állama megnyitja kapuit a világ minden táján élő zsidók előtt; fejleszti az országot valamennyi lakosának üdvére; a zsidó próféták által hirdetett eszmék: a jog az igazság és béke, fogják alkotni államisága talpkövét; teljes társadalmi és politikai egyenlőséget ad, hitre, fajra és nemre való tekintet nélkül, valamennyi polgárának; biztosítja a lelkiismeret, nyelvi, nevelési és kulturális szabadságot; örködik az összes vallások szent helyeinek sértetlenségén és hűséget fogad az Egyesült Nemzetek Szervezete alapokmányában lefektetett elveknek.*”

Az állam alapvető eszméinek és célkitűzéseinek ez a részletezése egyedülálló jelenség és nincs hozzá fogható más népek alkotmányában. Páratlan a maga nemében, mint Izrael sorsa és életutja. A szöveg analízise felszínre hozza népünk évezredek átfogó történetének tanulságait. Mindjárt az első mondat világosan körvonalazza államunk célkitűzését, amely lényegében különbözik más államokétól. Államunkat nemcsak az itt élő zsidók, hanem Izrael egész népe számára alapítjuk meg és ezért kell szélesre tárni az ország kapuit a világ minden táján élő zsidók előtt. Ez az eszme alapvető fontosságú az állam szervezete, valamint a cionista mozgalomnak az állam felállítása utáni feladatai tekintetében. (Erről a kérdéstről később is lesz még szó). A mondat folytatásából adódnak továbbá az országnak valamennyi lakósa javát szolgáló fejlesztésével kapcsolatos kötelezettségek. Világos ugyanis, hogy az országot tervszerűen kell fejlesztenünk, ha helyet akarunk teremteni a még diaszpórában élő tömegeknek, anélkül, hogy ezzel az or-

cselekvő zsidóét, aki számára semmiféle munka — fizikai vagy szellemi — nem idegen, aki meg tudja védeni otthonát és hazáját, aki nem lesi szorongással nemzsidók véleményét és főleg nem retteg többé fizikai erejüktől. Ez az új zsidó típus, amelyet dicsőséges haditetteink és a nemzetközi diplomáciában folytatott sikeres akcióink során ismert meg a világ, ki fogja szorítani a köztudatból annak a hétrét görnyedő, gyáva zsidónak alakját, amelyet a kereszténység talált ki és következetes neveléssel plántált bele megszámlálhatatlan nemzedékek lelkébe a vallás és a hagyomány erejével. El fog következni az idő, amikor a zsidó típust az ereci új zsidó fogja képviselni.

Ez az átértékelés mélyreható változásra fog vezetni a gáluti zsidó életben. A zsidó, aki eddig keresztény környezetében látta magát, ezentúl a saját szemével fog nézni a világra és önmagára. Ahelyett, hogy mindenütt leutánozza más népek életmódját, bekapcsolódik a saját népe jövőjéért való munkába. Ahelyett, hogy minduntalan arra figyeljen, mit mondanak róla a nemzsidók, tekintetét az ősei földjén ujjáéledő ország felé fogja fordítani és onnan vár majd irányítást az építésben való konstruktív részvételre.

A galut zsidója meg fogja tanulni és megérti majd, hogy bár az egyes zsidó találhat magának otthonát — néha gazdag és kényelmes otthonát — bárhol a világon, a zsidó nép csakis Erec Jiszraelben építheti fel otthonát, amely az egész nép számára, lelki és fizikai értelemben egyaránt, haza és centrum lesz.

Izrael Államának megalapítása kétségtelenül sorsdöntő elhatározások elé állítja a galut zsidóságát. Elmult már az az idő, amikor a zsidó elvonatkozathatta magát népétől, mint akit nem érdekel a közösség sorsa; ezentúl minden zsidóhoz egyformán szól majd a hívás, hogy vegyen részt a haza ujjáteremtése hatalmas célkitűzésének megvalósításában. A lelkiismerete nem fogja nyugton hagyni, testvérei itt és a galutban folyton figyelmeztetni fogják kötelességére, de maguk a keresztények sem fogják becsülni, ha csak valamilyen módon nem adja tanujelét annak,

hogy ő is ahhoz az új büszke zsidó törzshöz tartozik, amely falvakat és városokat épít, országot alapít, elűzi a földjére betört ellenséget és olyasmit tesz, amit nem tett meg előtte egy nép sem: szélesre tárja kicsiny országa kapuit a nép minden fia előtt, aki oda akar menni, hogy végleges hazát találjon.

Izrael Állama zsidók tíz- és százezrei számára az egyetlen menedékhely és az utolsó rév, ahol életüket újból felépíthetik. Sokan azt hitték egykor, hogy otthonuk a galutban biztonságos; hogy az anyagi jólét és a zsidókérdéstől való következetes elzárkozás elég erős fal lesz ahhoz, hogy körülbástyázzák vele lelki nyugalmukat. Sorsuk szolgáljon intő például azoknak a zsidóknak, akik ma is azt hiszik még, hogy biztonságukat semmi sem rendítheti meg. És ki tudja vajjon, hogy azok akik ma jószívvel áldoznak azért, hogy más országokban élő testvéreik idejöhessenek, nem sajátmagukért, vagy gyermekeikért teszik-e ezt. Ma még az elején vagyunk csak a szétszóratás egybegyűjtésének és ki lát a jövőbe, hogy megmondhassa, melyik ország zsidósága lesz a következő a sorban, amely a hazatérés nagy karavánjához lesz kénytelen csatlakozni?

De azok a galuti közösségek is, amelyek továbbra is fenn fognak maradni, szükségszerűen megérik az új tények következményeit. Izrael Állama nemzetközi helyzetének megerősödése és lakói számának megnövekedése normálisabbá fogja tenni a galut jellegét: mindinkább hasonlítani fog a Második Templom pusztulása előtti diaszpóra jellegéhez. Természetes dolognak fog számítani, hogy a különböző országokban élő zsidók, minden állampolgári lojalitásuk mellett, Izraelben fogják látni szellemi és politikai centrumukat. És ami a legfontosabb, tudni fogják, hogy Izrael Államnak sorsa, az ő sorsuk is. Az állam bukása és pusztulása elkerülhetetlenül maga után vonná pusztulásukat, de egy erős és virágzó Izrael megvédi őket baj idején és otthont nyújt számukra, szellemi és fizikai értelemben egyaránt.